

109 let od zpřístupnění vodopádu říčky Jedlové v Jizerských horách

Horská říčka Jedlová pramení v rašeliništi „Na čihadle“ a tvoří levostranný přítok řeky Kamenice, do které se vlévá v Josefově Dole-Antonínově. Během své cesty z hor vytváří v 804 m.n.m. pěkný vodopád. Postupně překonává tři žulové lavice, aby tak její vody padaly z výšky celkem 12 metrů. Není divu, že toto místo padlo před lety do oka horskému spolku, který jej chtěl zpřístupnit veřejnosti. A že si s tím nápadem užili dost radostí - posuďte sami...

...místní skupina německého horského spolku v Josefově Dole (Horní údolí Kamenice) podala nejdříve žádost o povolení k výstavbě turistické cesty k vodopádům říčky Jedlové. Žádost, pěkně stylizovanou, podali prostřednictvím svého vedení v Liberci a adresovali ji, nikomu jinému než samotnému majiteli panství, hraběti Des Foursovi. Vzhledem k nemoci a následnému úmrtí pana hraběte se odpovědi dočkali až po dvou letech - 13. února 1895. V tu dobu již byla ve výstavbě cesta z lovecké chaty Velcovka na Rozmezí a proto bylo nutno nejdříve tuto dokončit.

Dne 14 září 1895 následovala nová žádost o povolení výstavby cesty k vdp. Jedlové na direkci, na kterou přichází kladná odpověď již 22. listopadu téhož roku. Příští rok, dne 20. května 1896 prošli trasu budoucí cesty pánové Hiersche, Praschil a Marek (inspektor, kontrolor a fořt) se zástupci horského spolku; dne 26.5.1896 byla cesta vytyčena a 8.6.1896 bylo započato s výstavbou. Dne 16. srpna 1896 se konalo slavností otevření nové cesty při příležitosti „Lesní slavnosti“ - jak jinak, za velké účasti veřejnosti. Dobrá věc se podařila.

Cesta sama o délce 1418 metrů byla 1,5 m. široká - po celé trase sypaná pískem. Náklady činily 386 zl. 80 kr. z toho 100 zl. věnovalo vedení horského spolu v Liberci a zbytek hradila místní skupina spolku. Cesta je zbudována a nám nic nebrání, abychom se po ní vydali a dílo pilných rukou posoudili...

... když vzpomínáme právě 109 let od zbudování této cesty, myslím si, že naším průvodcem po ní si zaslouží být pan Zenkner - tehdejší předseda místní organizace horského spolku v Horním údolí Kamenice. Symbolicky mu předávám slovo a pojďme za ním... „Od josefodolského nádraží jdeme po okresní silnici k Riedlově sklárně, kde odbočíme doprava na obecní cestu vedoucí průmyslovou místní částí - Hujerovým koutem (Huyerwinkel). Po stranách cesty vidíte brusírny a mačkárný skla, rovněž hukot vodních kol a brusných kamenů je zřetelně slyšet. Kamenité koryto po pravé straně cesty patří říčce Jedlové, ve které je teď málo vody, ta je totiž sváděna umělými náhony na vodní kola otáčející brusnými kameny v brusírnách. Přecházíme kamenný most a vlevo u cesty nás čeká nástraha v podobě hostince „U vodopádu Jedlové“. Pan hostinský Preissler tu nabízí Plzeňské i obyčejná piva, vína, kořalky, biliár a piano, teplá i studená jídla, v zimě jízdy na rohačkách z Mariánskohorských bud atd. (*Myslím, že někteří turisté po takové nabídce na vodopády Jedlové nikdy nedošli! Pozn. autora*). Od hostince je to jen pár metrů k odbočce nové cesty na vdp. Jedlové. U rozcestníku jdeme doleva.

Vcházíme do hustého lesa, který se kolem nás každým krokem víc uzavírá. Nad námi šumí statné jedle a jen šumění říčky po levé ruce nám dává jistotu, že jdeme správně. Nu vida, a jsme u Pekelné tůně (Höllentump). Tady Jedlová vytváří menší vodopád a po pravé straně se tyčí příkré žulové skály zvané Pekelné či Pekelské kameny (Höllensteine). Jdeme dál a cesta stoupá, procházíme smíšeným porostem mlaziny a najednou stojíme na pasece. Přímo před námi je slyšet hluk vodopádu. Tady překonává říčka Jedlová tři žulové lavice, aby pak po překonání 12 metrů výškového rozdílu, pokračovala dál - k soutoku s Kamenicí pod Josefovým Dolem. V tuto

dobu pohled na vodopád uklidňuje - konejší. Však při jarním tání nebo prudkých lijácích se říčka mění na dravý proud, který bere vše co mu stojí v cestě a tři kamenné žulové lavice překonává jako kdyby to byly schůdky u domu. V takovém čase jen temné dunění dává tušit, jaké balvany se asi pohybují s proudem po dně jindy tak romantické říčky, říká pan Zenkner a dodává, že teď chtějí tuto cestu propojit na Mořskou cestu, aby se turista pohodlně dostal z Josefova Dolu na druhou nejvyšší horu Jizerských hor - Jizeru - a dál na horskou chatu na Smědavě.“ (To se jim také podařilo v roce 1903 - pozn. autora).

Poděkujme našemu průvodci, kterého s jeho spolkem čeká ještě mnoho záslužné práce v Jizerských horách a to nejen s údržbou cesty k vdp. Jedlové. Vždyť hned příští rok ve dnech 29. - 30. července 1897, způsobila velká povodeň značné škody na této nové cestě. Stržená zábradlí, zničený můstek a vymletá místa byly výsledkem této pohromy. Ale lidé vždy znovu šli a spravili co živel napáchal.

Musím se tomu dnes v duchu usmívat, když si vzpomenu na zápis jedné schůzky horského spolku...

...to si tenkrát dámy - manželky členů spolku- stěžovaly na vysokou trávu, která roste podél nově zbudované turistické cesty k vodopádu Jedlové. Tato tráva je při procházkách šimrala a studila na lýtkách pod sukněmi tak dlouho, až chlapi museli vzít do rukou kosy a trávu podél cesty pěkně posekat!

Tak mne napadá, co by asi říkaly tyto dámy dnes na stav turistických cest? Vidím je před sebou, apartní šněrovací botky a široké vlající sukně...

Nechtěl bych jim dělat průvodce - zle by se mi asi vedlo!?

Jiřetín pod Bukovou, v březnu 2005

Herbert Endler

